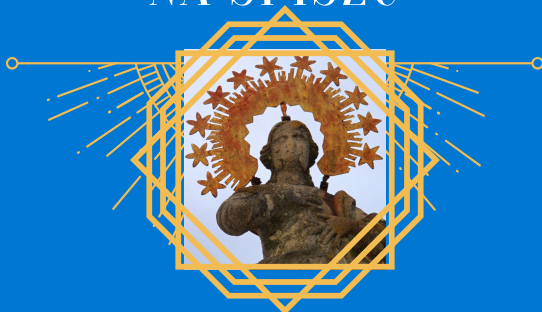

TEODOR KONSTANTY LUBOMIRSKI I KOLUMNY MARYJNE NA SPISZU

**Mgr Maria Kazimiera
Staniszewska**

MAJ

17

18:30

SALA MIKOŁAJA KOPERNIKA

POLSKA AKADEMIA NAUK
STACJA NAUKOWA W WIEDNIU
BOERHAAVEGASSE 25, 1030 WIEN

PROSIMY O ZGLASZANIE

UDZIAŁU NA ADRES: OFFICE@VIENNAPAN.ORG

PAN
POLSKA AKADEMIA NAUK

Stacja Naukowa
Polskiej
Akademii
Nauk
w Wiedniu

Prezentacja projektów badawczych
Stypendystów Fundacji Lanckorońskich

Teodor Konstanty Lubomirski i kolumny maryjne na Spiszu

Spisz, podzielony w latach 1412—1772 między Królestwo Węgierskie i Koronę (a później Rzeczpospolitą) i w ciągu wieków zamieszkały przez różnicowaną etnicznie i religijnie ludność, stanowi jeden z najbardziej intrygujących, lecz jeszcze niedostatecznie przebadanych obszarów pogranicznych Europy Środkowej. Pomimo peryferyjnego położenia zarówno w ramach Węgier, jak i Rzeczypospolitej, docierały tu echa wydarzeń kluczowych dla obu państw, takich jak powstania przeciwko Habsburgom czy potop szwedzki. Miasta spiskie znajdowały się na istotnych szlakach handlowych centralnej Europy, stanowiły także ośrodki rzemiosła. Szereg tych czynników, w różnicowanym stopniu, doprowadził do powstania w późnym Średniowieczu i przede wszystkim epoce nowożytnej twórczości artystycznej o specyficznym wyrazie.

W referacie omówiony zostanie łączony z Teodorem Konstantym Lubomirskim zespół kamiennych pomników maryjnych, ustawionych w latach dwudziestych XVIII w. w miastach polskiego zastawu. W dotychczasowej literaturze przedmiotu fundacje te są interpretowane przede wszystkim jako wyraz prywatnej dewocji tego starosty. W wystąpieniu zaprezentowane zostaną marginalizowane lub wręcz nieporuszone aspekty inicjatywy Lubomirskiego, takie jak związki spiskich figur Immaculaty z zapoczątkowaną około 1600 r. w Rzymie tradycją tego typu pomników maryjnych, ich porównanie z kolumnami Matki Boskiej i Świętych z węgierskiego komitatu spiskiego, omówienie ich form na tle lokalnego środowiska artystycznego oraz interpretacja inskrypcji zachowanych na cokołach. Najważniejszą kwestią będzie próba odpowiedzi na pytanie: co kolumny fundacji Lubomirskiego mogą powiedzieć badaczowi o sztuce prowincjonalnej u schyłku I Rzeczypospolitej? Na ile wreszcie ilustrują one przemianę Spisza z ważnego strategicznie obszaru granicznego w niewiele znaczące terytorium, niechętnie – jeśli w ogóle – odwiedzane przez swych ostatnich możliwych administratorów?

Maria Kazimiera Staniszevska – (ur. 1989) ukończyła historię sztuki na Uniwersytecie Jagiellońskim, jest doktorantką w Zakładzie Ochrony Dóbr Kultury Instytutu Historii Sztuki UJ, gdzie przygotowuje pod kierunkiem prof. dr hab. Piotra Krasnego pracę dotyczącą nowożytnej sztuki na Spiszu i jej późniejszego odbioru. Jej zainteresowania badawcze koncentrują się na sztuce XVII i XVIII wieku w Europie Środkowej oraz dziejach historii sztuki. Ponadto interesuje się ikonografią, ornamentyką nowożytną i kulturą dawną. W trakcie dotychczasowych badań nad rozprawą doktorską prowadziła kwerendy w archiwach polskich i słowackich (Bratysława, Lewocza, Spiska Kapituła). Brała udział w licznych międzynarodowych i ogólnopolskich sesjach naukowych. W 2017 r. uczestniczyła w wymianie bilateralnej z Uniwersytetem Komeńskiego w Bratysławie. Publikacje (wybór): Niezbite świadectwa łączności z kulturą polskiego ludu? Kilka uwag na temat spiskiego nowożytnego dziedzictwa kulturowego w polskiej literaturze popularno-naukowej, „Prace Etnograficzne (Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego)” 43, 2015, z. 1; Adaptacje gotyckich rzeźb w nowożytnych nastawach ołtarzowych na Spiszu, [w:] Historyzm – tradycjonalizm – archaizacja. Studia z dziejów świadomości historycznej w Średniowieczu i okresie nowożytnym, red. M. Walczak, Kraków 2015; wybrane noty w katalogu wystawy Maria Mater Misericordiae (red. P. Krasny, Kraków 2016).